

Aycan Kulaksız Hacıbebekoğlu¹
Araştırmacı

Merve Dünder²
Araştırmacı

TÜRKİYE VE AVRUPA’NIN PERAKENDE GÜVEN ENDEKSİ’NDE COVID-19 ETKİSİ

COVID-19 salgını tüm dünyayı etkisine alırken birçok sektör de salgından ekonomik olarak etkilendi. Perakende sektörüne bakıldığında bu sektörde faaliyet gösteren birçok işyerinin zorunlu ya da tedbir amacıyla geçici olarak kapanması, sektör için tedarik, satış ve istihdam konuları önemli sorun haline getirirken, birçok ekonomik göstergede olduğu gibi perakendecilerin geçmiş durumunu, mevcut durumunu ve gelecek beklentilerini kapsayan perakende güven endeksinde de COVID-19 küresel salgının olumsuz etkisi görüldü. Mart 2020’de, Avrupa ülkelerine bakıldığında Sırbistan, Slovakya Danimarka ve Makedonya dışında kalan tüm ülkelerde Şubat 2020’ye göre perakende güveni azaldı.³ Perakende güven endeksinin yanı sıra alt bileşenler de COVID-19 salgının etkisini yansıtmaktadır. Gelecek 3 ayda tedarikçilerden sipariş, satış ve istihdam beklentisi göstergelerinin ülkelerde azaldığı dikkat çekmektedir.

COVID-19 salgınının perakende güven etkisini daha detaylı incelemek adına 4 Nisan 2020 itibarıyla COVID-19 vaka sayısı en fazla olan ilk beş Avrupa ülkesi olan İspanya, İtalya, Almanya, Fransa, İngiltere ile Türkiye’nin⁴ endeks ve endeksin alt bileşenlerini oluşturan soruların endeks değerlerinin değişimi karşılaştırıldı.

Perakende güven endeksi anketi AB üyesi tüm ülkelerde ve aday ülkelerde aynı sorularla ve aynı yöntemle uygulanmaktadır. Perakende güven endeksi anketinin

¹ <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1332/Aycan+Kulaksiz+Hacibebekoglu>

² <https://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1376/Mukaddes+Merve+Dunder>

³ TEPAV Perakende Güven Endeksi (TEPE) Sayı: 123, Mart 2020

<https://www.tepav.org.tr/tr/haberler/s/10107>

⁴ Türkiye endeks değeri, TEPAV Perakende Güven Endeks değerleridir.

örneklem grubunu NACE Rev.2 sınıflaması ile uyumlu olarak “Motorlu kara taşıtlarının ve motosikletlerin toptan ve perakende ticareti ile onarımı (45)” ve “Perakende ticaret (47)” faaliyet kodlarına sahip perakende sektörü oluşturmaktadır.

4 Nisan 2020 itibariyle COVID-19 vaka sayısı en fazla olan ilk beş Avrupa ülkesinden Fransa’da ilk COVID-19 vakası 24 Ocak 2020’de, Almanya’da 27 Ocak 2020’de, İngiltere ve İtalya’da 31 Ocak 2020’de ve İspanya’da 1 Şubat 2020 tarihinde ortaya çıkmıştır. Türkiye’de COVID-19 vakasının ilk görüldüğü tarih 11 Mart 2020’dir. Türkiye’de ilk COVID-19 vakası bu ülkelerden oldukça sonra görülmesine rağmen vaka sayısının artış hızının bu ülkelerden fazla olduğu görülmektedir. Fakat bu artışın hızlı olmasında yapılan test sayısının da önemi vardır. Türkiye’de COVID-19 vaka sayısı 19 Mart’ta 100’ü aşmıştır(Tablo 1).

Ülkelerin COVID-19 vaka sayısının 100’ü geçtiği tarih ise birbirlerine çok yakın seyretmektedir. İtalya’da 23 Şubat 2020’de, Fransa’da 29 Şubat 2020’de, Almanya’da 1 Mart 2020’de, İspanya ve İngiltere’de ise 2 Mart 2020’de COVID-19 vaka sayısı 100’ü aşmıştır. Bu nedenle Mart 2020 perakende güven endeksi değerleri COVID-19 salgınının iktisadi etkisini Türkiye dahil Avrupa çapında karşılaştırmak için uygun görünmektedir. TEPAV perakende güven endeksi Mart ayı anket döneminin Türkiye’de ilk COVID-19 vakasının görüldüğü 11 Mart 2020 tarihi itibariyle başlaması nedeniyle Türkiye mart ayı perakende güven endeksinde de COVID-19 salgınının etkilerini görmek için de uygundur.

Tablo 1. COVID-19 vaka sayısı en fazla olan ülkelerde vaka sayısı durumu

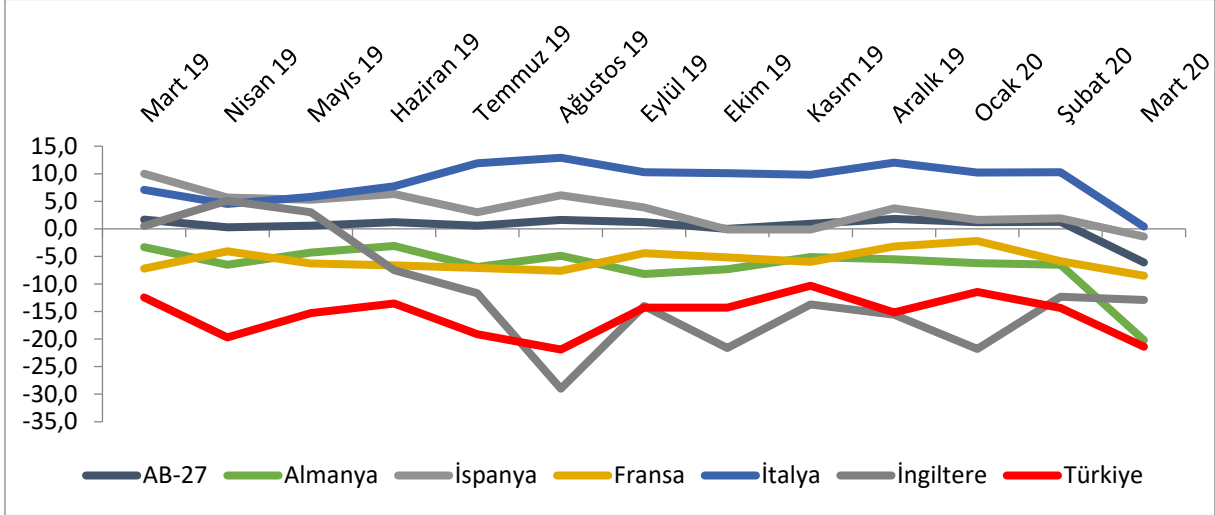
	İlk COVID-19 vakasının görüldüğü tarih	COVID-19 vaka sayısının 100’ü geçtiği tarih	COVID-19 vakasının ilk görüldüğü tarih ile vaka sayısının 100’ü geçtiği tarih arasındaki gün sayısı	COVID-19 vaka sayısının 100’ü geçtiği tarihte yapılan test sayısı
İtalya	31.01.2020	23.02.2020	23	4.324*
İspanya	1.02.2020	2.03.2020	30	veri yok
Fransa	24.01.2020	29.02.2020	36	1.902
Almanya	27.01.2020	1.03.2020	34	87.863
İngiltere	31.01.2020	2.03.2020	34	13.525
Türkiye	11.03.2020	19.03.2020	8	11.999**

*24.02.2020

**08.03.2020

Kaynak: Coronavirus COVID-19 Global Cases by the Center for Systems Science and Engineering (CSSE) at Johns Hopkins University (JHU), Our world in data, Total tests for COVID-19

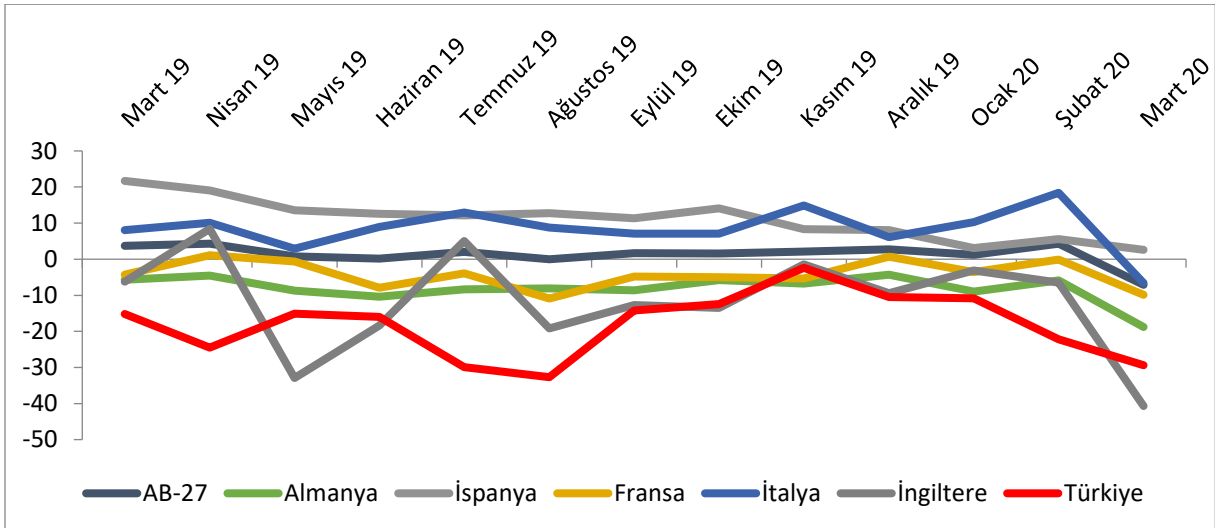
COVID-19 vaka sayısının en fazla olduğu ilk 5 Avrupa ülkesinde ve Türkiye’de perakende güven endeksinde Şubat 2020 ve Mart 2019’a kıyasla düşüş gözlenmiştir. Perakende güven endeksinde en fazla düşüş Almanya’da görülmüştür. Almanya’da perakende güven endeksi Şubat 2020’ye göre 13,7 puan, Mart 2019’a göre 16,9 puan azaldı. Endekste Şubat 2020’ye göre değişimde Almanya’dan sonra en fazla düşüşü 9,9 puanlık düşüşle İtalya, 7 puanlık düşüşle Türkiye, 3,3 puanlık düşüşle İspanya ve 2,6 puanlık düşüşle Fransa takip etti. İngiltere, bir önceki aya göre 0,6 puan azalarak aylık değişimde perakende güven endeksi en az azalan ülke olurken, bir önceki yılın aynı ayına göre 13,4 puan azalarak yıllık değişimde perakende güven endeksi en fazla azalan ikinci ülke oldu. AB-27’de yani Avrupa Birliği genelinde ise Şubat 2020’ye göre 7,4, Mart 2019’a göre 7,8 puanlık düşüş görüldü.

Grafik 1. Perakende Güven Endeksi (Mart 2019-Mart 2020)⁵

Kaynak: Eurostat, TEPAV

SORULAR BAZINDA ÜLKE KARŞILAŞTIRMASI

Gelecek 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi en fazla düşen ülke İngiltere oldu. İngiltere’de önümüzdeki 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi Şubat 2020’ye göre 34,2 puan, Mart 2019’a göre 34,5 puan azaldı. İngiltere’nin ardından tedarikçilerden sipariş beklentisi geçtiğimiz aya göre en fazla düşen ülke 25 puan azalışla İtalya oldu. Mart 2020’de tedarikçilerden sipariş beklentisi Almanya’da bir önceki aya göre 12,9, Fransa’da 9,8, Türkiye’de 7,2 puan ve İspanya’da 3 puan azaldı. AB-27’de tedarikçilerden sipariş beklentisi göstergesi Şubat 2020’ye göre 11,4 puan, Mart 2019’a göre 10,8 puan azaldı.

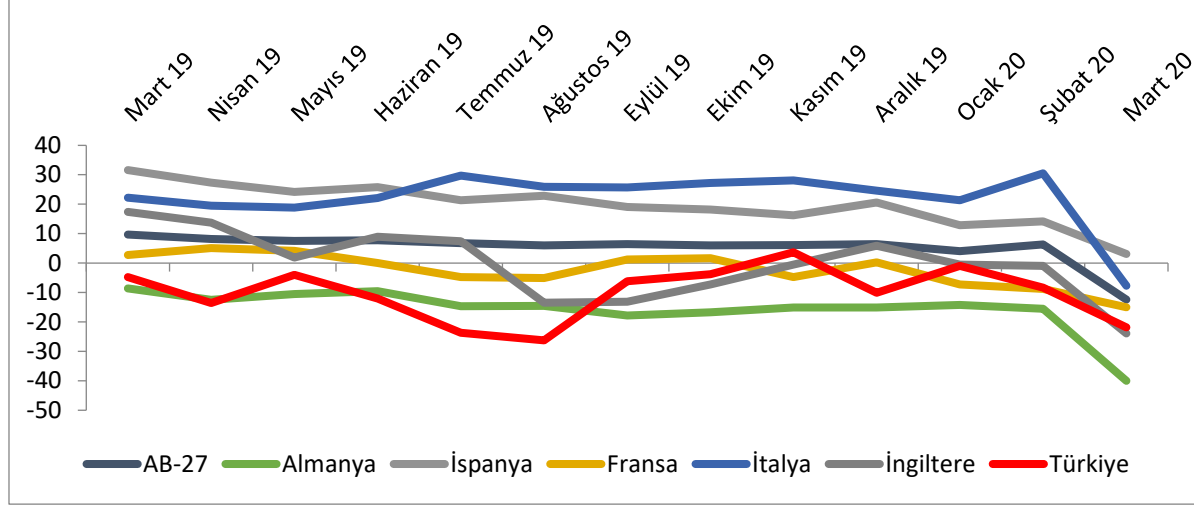
Grafik 2. Gelecek 3 ayda tedarikçilerden sipariş beklentisi(Mart 2019-Mart 2020)

Kaynak: Eurostat, TEPAV

⁵ Tablolar ve grafikler -aksi belirtilmediği- sürece mevsimsellikten arındırılmış serilere göre hazırlanmıştır.

Gelecek 3 ayda satış beklentisi göstergesi en fazla düşen ülke ise vaka sayısı en fazla olan İtalya oldu. Mart 2020'de satış beklentisi göstergesinin İtalya'da Şubat 2020'ye göre 38,2, Mart 2019'a göre 29,9 puan azaldığı görüldü. İtalya'dan sonra satış beklentisi en fazla azalan ülke Şubat 2020'ye göre 24,5, Mart 2019'a göre 31,4 azalan Almanya oldu. Mart 2020'de, Şubat 2020'ye göre satış beklentisi göstergesi İngiltere'de 23 puan, Türkiye'de 13,5, İspanya'da ise 6,2 puan azaldı. Mart 2020'de satış beklentisinde Mart 2019'a kıyasla en fazla azalış 41,3 puan ile İngiltere'de görüldü. AB-27'de satış beklentisi göstergesi Şubat 2020'ye göre 18,7, Mart 2019'a göre 22,1 düştü.

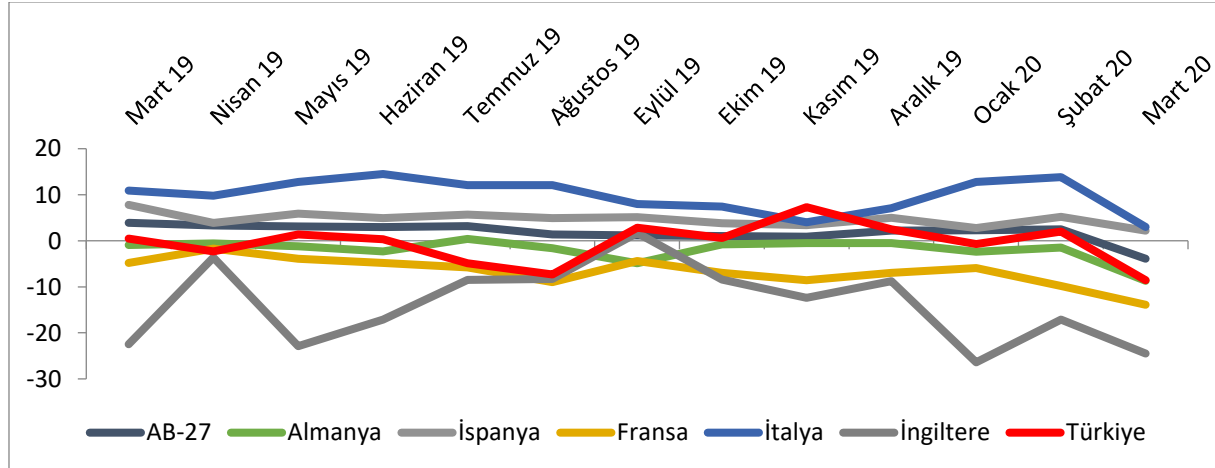
Grafik 3. Gelecek 3 ayda satış beklentisi(Mart 2019-Mart 2020)

Kaynak: Eurostat, TEPAV

Gelecek 3 ayda istihdam beklentisi göstergesi en fazla düşüş gösteren ülke yine vaka sayısı en fazla olan İtalya oldu. Mart 2020'de istihdam beklentisi göstergesi İtalya'da Şubat 2020'ye göre 10,8, puan Mart 2019'a göre 7,9 puan azaldı. İtalya'yı, satış beklentisi geçen aya göre 10,6 puan, geçen yıla göre 9,1 puan azalan Türkiye takip etti. Mart 2020'de, Şubat 2020'ye kıyasla istihdam beklentisi İngiltere'de 7,4, puan Almanya'da 7,2 puan ve Fransa'da 4,1 puan azaldı. İspanya ise Şubat 2020'ye kıyasla 3 puan azalışla istihdam beklentisi en az düşen ülke oldu. AB-27'de istihdam beklentisi, Şubat 2020'ye göre 6,4 puan, Mart 2019'a göre 7,8 puan azaldı.

Grafik 4. Gelecek 3 ayda istihdam beklentisi(Mart 2019-Mart 2020)

Kaynak: Eurostat, TEPAV